

ΚΑΡΕΠΙΔΗΣ Κ. ΙΩΑΚΕΙΜ - ΚΑΡΕΠΙΔΗΣ Κ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ

*Ιστορία και μουσικοχορευτική παράδοση
της Βλάστης Κοζάνης.*

ΑΘΗΝΑ 2015

Εισαγωγή

Η Βλάστη είναι ένα χωριό της Δυτικής Μακεδονίας. Στο διάβα του χρόνου η εν λόγω κοινότητα πέρασε από διάφορες φάσεις: καταφύγιο καταδιωκόμενων, τόπος εγκατάστασης προσφύγων, κέντρο στρατιωτικών επιχειρήσεων. Διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στα κοινωνικοϊστορικά τεκταινόμενα της ευρύτερης περιοχής (π.χ. περίοδο Οθωμανοκρατίας, Μακεδονικό Αγώνα) αποτελώντας συνάμα εξέχον οικονομικό κέντρο αυτής.

Η νευραλγική, από ιστορικο-οικονομικής άποψης, θέση της Βλάστης και η ηγεμονική επιρροή που ασκούσε στα γειτνιάζοντα χωριά, στάθηκε απαρχή και πηγή έμπνευσης πλείστων όσων ερευνητικών εργασιών, προσανατολισμένων στην ιστορία και στα έθιμα της. Από όσο όμως είναι δυνατόν να γνωρίζουμε, με τη σημειογραφική καταγραφή των χωρών της δεν ασχολήθηκε κάποιος ερευνητής, κάτι που το επιχειρεί το πόνημα τούτο.

Το υλικό της παρούσας εργασίας συλλέχθηκε με αφορμή την έρευνα ενός όμορου χωριού της Βλάστης, του Εμπορίου, στο πλαίσιο εκπόνησης της διπλωματικής εργασίας του πρώτου συγγραφέα. Η έρευνά της κατέστη επιτακτική ανάγκη για την ολοκλήρωση και συναγωγή ορθών συμπερασμάτων για την κοινότητα του Εμπορίου, καθώς σεβαστός αριθμός των κατοίκων του προέρχονται από τη Βλάστη.

Με αφορμή τους κατοίκους αυτούς αναζητήσαμε και άλλους που κατάγονταν από τη Βλάστη, ως επί το πλείστον στην πόλη της Πτολεμαΐδας, συζητώντας μαζί τους διάφορα λαογραφικά και ιστορικά στοιχεία για το χωριό τους: βασίστηκε δηλαδή η συλλογή του υλικού στην επιτόπια έρευνα με τη χρήση ημί-δομημένων συνεντεύξεων. Επιπρόσθετα, ζητούσαμε από τους ερωτώμενους να μας δείξουν όσους βλατσιώτικους χορούς γνώριζαν αναλύοντάς μας ταυτόχρονα το κοινωνικό πλαίσιο του χορού. Κατόπιν, οι χοροί αυτοί συγκεντρώθηκαν, αναλύθηκαν μουσικά και κινησιολογικά και εν συνεχεία κωδικοποιήθηκαν με απώτερο σκοπό την καλύτερη διάσωσή τους από τη λήθη του χρόνου. Επειδή ζητούμενο στην εργασία ήταν το πώς χορεύονται οι χοροί από τους ίδιους τους κατοίκους δεν στραφήκαμε σε εθνοτοπικούς συλλόγους βλατσιωτών. Ίσως η έρευνα αυτή θα μπορούσε να αποτελέσει στο μέλλον μέρος άλλης ερευνητικής εργασίας ή συγκριτικής μελέτης. Τέλος, για μια πληρέστερη εξέταση της ιστορίας της Βλάστης κρίθηκε αναγκαία η

ιστορική έρευνα μέσω αρχείων, βιβλιογραφίας και διαδικτυακών πηγών συνδράμοντας στην ανακάλυψη της ιστορικής εξέλιξης του μελετώμενου τόπου.

1. Εθνολογικά και ιστορικά στοιχεία

Η Βλάστη είναι ένα χωριό του καλλικρατικού δήμου Εορδαίας, του νομού Κοζάνης. Είναι χτισμένη σε υψόμετρο περίπου 1.240 μέτρων και απέχει 24 χλμ. από την έδρα του δήμου, την Πτολεμαΐδα.

Η πρώτη μαρτυρία για την ύπαρξη του οικισμού απαντάται στα 1652 μ.Χ, όπου ένας απόδημος στη Σερβία, με το εκσερβισμένο όνομα Stojanovic, είχε γεννηθεί στη Βλάστη το έτος αυτό. Η δεύτερη χρονολογικά αναγραφή είναι το 1771 μ.Χ. και προσδιορίζει την εθνοτοπική καταγωγή κάποιου Μπλατζιώτη στην Κοζάνη. Στα μετέπειτα χρόνια η κοινότητα ονοματοδοτήθηκε ως Πλάτζι (1790), Μπλάτση (1796), Βλατσιού (1820), Μπλατζιού (1835), Μπλάτζη (1858), Βλάτζη και Βλάτση (1860), Πολυνέρι (1927) και Βλάστη (1928). Το 1997 με το σχέδιο Καποδίστριας διατηρήθηκε ως κοινότητα, ενώ το 2010 με το σχέδιο Καλλικράτης καταργήθηκε από αυτόνομη κοινότητα και συνενώθηκε στον δήμο Εορδαίας, με έδρα την πόλη της Πτολεμαΐδας.

Κατά τη βυζαντινή περίοδο, στη σημερινή τοποθεσία του χωριού, προϋπήρχε οικισμός. Τον 15^ο αι. μ.Χ. (περίπου το 1480) στην κοιλάδα των Καϊλαριών (Πτολεμαΐδας) έκαναν επιδρομή Τούρκοι Κονιάροι. Το γεγονός αυτό αποτέλεσε την απαρχή της ανάπτυξης της Βλάστης, καθώς οι χριστιανικοί πληθυσμοί που ζούσαν στην εκεί κοιλάδα αναγκάστηκαν να μετοικήσουν στα, απρόσιτα στους κατακτητές, ορεινά τμήματα της περιοχής. Αναλυτικότερα, υποστηρίζεται ότι ο πρώτος πυρήνας των κατοίκων προήλθε από τη Σισανούπολη, σημερινό Σισάνιο, όπου το 1480 μ.Χ.,

λόγω της καταστροφής του, μέρος των εκεί διαβιούντων ήρθε και κατοίκησε σε ένα μοναστήρι, που σήμερα είναι η εκκλησία του Αγίου Νικολάου.

Το έτος όμως, που αποδείχθηκε ορόσημο στην ιστορία της Βλάστης, ήταν το 1769 μ.Χ. Συγκεκριμένα, στις 02 Σεπτεμβρίου, κατά τη διάρκεια επεισοδίων¹, καταστράφηκε η Μοσχόπολη και μεγάλο κύμα Βλάχων αστών κατευθύνθηκε προς τη Δυτική Μακεδονία. Ένα μέρος αυτών εγκαταστάθηκε στο χωριό Βλάστη, τότε Μπλάτζι, επιλέγοντας να χτίσει τον οικισμό στην προσήλια πλευρά. Εκ των πραγμάτων στην κοινότητα συνενυρέθηκαν δυο γλωσσικά ιδιώματα· τα γκραϊκικά και τα βλάχικα², όπου από τις αρχές του 19^{ου} αι. άρχισε να διαφαίνεται η επικράτηση των πρώτων εις βάρος των δεύτερων. Την ίδια περίοδο κατέφθασαν και πληθυσμοί από τη Γράμμουστα, τη Νικολίτσα, το Λινοτόπι, το Μπιθικούκι και τη Δάρδα, χωριά της ευρύτερης περιοχής του Γράμμου. Το 1784 μ.Χ. η Βλάστη δέχτηκε σοβαρή επιδρομή, που είχε ως αποτέλεσμα οι περισσότεροι των κατοίκων της να την εγκαταλείψουν. Ένα μέρος αυτών επέστρεψε αργότερα, ύστερα από σχετικό σουλτανικό φερμάνι.

Το 1797 η Βλάστη προήχθη σε κωμόπολη. Αν και οι περισσότεροι των μετακινούμενων πληθυσμών ήταν επιτυχημένοι έμποροι, αργυροχόοι, μεγαλοκτηνοτρόφοι και βιοτέχνες, υπήρχε ανεπάρκεια πόρων. Η τελευταία, σε συνδυασμό με τις επιδρομές που λάμβαναν χώρα την περίοδο εκείνη, οδήγησαν αρκετούς να ξενιτευτούν για δεύτερη φορά μεταναστεύοντας στα μεγάλα ευρωπαϊκά αστικά κέντρα της εποχής (Βιέννη, Βενετία, Τεργέστη, Λιβόρνο, Βουκουρέστι, Οδησσό), μη λησμονώντας τον τόπο τους. Απόδειξη τούτου αποτελεί η πληθώρα ευεργετών, που αναγράφονται στα βιβλία της κοινότητας και στα δημόσια-κοινοτικά σημεία π.χ. βρύσες, σχολείο κλπ.

Το δύσβατο της περιοχής κατέστησε τη Βλάστη τους δυο τελευταίους αιώνες της Οθωμανοκρατίας κρησφύγετο Αρματολών, Κλεφτών και όσων δεν ήθελαν να εξωμοτήσουν. Τα τέλη του 19^{ου} αι. και οι αρχές του 20^{ου} αι. μ.Χ. βρίσκουν την κοινότητα να εξακολουθεί να αποτελεί ανθηρό οικονομικό κέντρο της περιοχής. Για το λόγο αυτό η κοινότητα εξήλθε από την περίοδο της «Εξαρχίας» αλώβητη, καθώς κανένας από τους κατοίκους δεν προσχώρησε στην «Εξαρχία». Το δυσπρόσιτο της θέσης της εκμεταλλεύτηκαν και οι Μακεδονομάχοι την περίοδο του Μακεδονικού

---

¹ Τα επεισόδια ξέσπασαν με αφορμή τα Ορλωφικά.

² Τα βλάχικα ήταν για προφορική χρήση, ενώ τα ελληνικά για γραπτή.

Αγώνα, καθιστώντας την σημαντικό κέντρο των Ελλήνων ανταρτών και Μακεδονομάχων. Το 1870 η Βλάστη αριθμούσε 6.000 κατοίκους, οι οποίοι ζούσαν από την κτηνοτροφία, το εμπόριο και τη γεωργία. Σύμφωνα με την απογραφή που διενήργησε η Οθωμανική Αυτοκρατορία στις αρχές του 20ου αι. (1904), η Βλάστη έχει 4.024 κατοίκους και 400 κατοικίες, ενώ το 1912 ο πληθυσμός της ανερχόταν στους 8.000 κατοίκους.

Οι Βαλκανικοί Πόλεμοι και ο Α΄ Π.Π. αποτέλεσαν τροχοπέδη στην ανάπτυξη της Βλάστης, η οποία όμως εξακολουθούσε να αποτελεί σημαντικό οικονομικό κέντρο της περιοχής. Το καίριο πλήγμα δόθηκε στον Β΄ Π.Π., όταν οι Γερμανοί έκαψαν το χωριό, και ολοκληρώθηκε στα χρόνια του Εμφυλίου Πολέμου, περίοδο που όλοι εγκατέλειψαν την κοινότητα. Με το πέρας αυτών επέστρεψαν στις εστίες τους περίπου 800 κάτοικοι, οι οποίοι στο όνομα-τάση της αστυφιλίας άρχισαν να τής εγκαταλείπουν με αποτέλεσμα ο πληθυσμός όλο και να συρρικνώνεται. Από το 1946, λοιπόν, παρατηρείται ένα μαζικό μεταναστευτικό ρεύμα προς τα αστικά κέντρα της ενδοχώρας και προς το εξωτερικό (Αμερική, Καναδά, Αυστραλία, Γερμανία, Ελβετία). Επιγέννημα της προρρηθείσας κατάστασης ήταν από τους 3.450 κατοίκους που είχε η Βλάστη πριν από το Β΄ Π.Π. να απέμειναν το 1958 γύρω στα 2.250 άτομα. Σήμερα έχουν παραμείνει ελάχιστοι κάτοικοι, οι οποίοι περιμένουν τους καλοκαιρινούς μήνες και ιδιαίτερα την περίοδο της Παναγίας όπου η κοινότητα ανασυγκροτείται με αφορμή τον «Τρανό χορό».

Στη Βλάστη δεν υπήρχε ταξικός διαχωρισμός των κατοίκων· κριτήριο κατάταξης των μελών αποτελούσε το αν ήταν μόνιμοι κάτοικοι ή όχι. Εκ των πραγμάτων, δηλαδή, δημιουργήθηκαν δυο κατηγορίες· αυτή των μονίμων κατοίκων και των περιστασιακά διαβιούντων στην κοινότητα. Στην πρώτη κατηγορία υπάγονταν οι αγρότες, οι μικροκτηνοτρόφοι, οι επαγγελματίες και οι έμποροι, ενώ στη δεύτερη κατατάσσονταν οι κτηνοτρόφοι. Οι τελευταίοι ήταν ημι-νομάδες, καθώς πολλές φορές, λόγω της βαρυχειμωνιάς, αναγκάζονταν από τον Οκτώβριο και για 6 περίπου μήνες να μεταφέρουν τα κοπάδια τους στον Τύρναβο, στην Ελασσόνα, στη Νιγρίτα και Μαύρη Θάλασσα Σερρών, στη Σουρωτή Χαλκιδικής και στο Βόλο. Η διάκριση συνεπώς, που διαμορφώθηκε μεταξύ των κατοίκων, ήταν κατά μείζονα λόγο συντεχνιακού τύπου και την επέβαλαν οι καιρικές συνθήκες.

2. Η γλώσσα

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω η κοινότητα της Βλάστης απαρτίστηκε αρχικά από κατοίκους της γύρω περιοχής, πιθανότατα από τη Σισανούπολη, και εν συνεχεία από Βλάχους πρόσφυγες της Μοσχόπολης. Εντούτοις, η γλώσσα που ομιλούνταν στην κοινότητα δεν ήταν πάντοτε η ελληνική· ήταν και τα βλάχικα. Μάλιστα, για αρκετό διάστημα στην κοινότητα γινόταν χρήση και των δυο γλωσσών· τα βλάχικα στον προφορικό λόγο, τα ελληνικά στο γραπτό. Τον 19^ο αι., λόγω της επικράτησης της ελληνικής γλώσσας στον κόσμο του εμπορίου και των συναλλαγών, επήλθε η επικράτηση των ελληνικών και στην προφορική γλώσσα των κατοίκων, γεγονός που αποδεικνύει περίτρανα ότι α) η ομιλούμενη γλώσσα δεν καταδεικνύει εθνικότητα, παρά μόνο τόπο προέλευσης και β) η επιλογή της είναι απόρροια γεγονότων του εκάστοτε χωροχρονικού πλαισίου και μόνο μέσα σ' αυτό οφείλουμε να την μελετήσουμε. Για να αντιληφθούμε εναργέστερα τις παραπάνω διαπιστώσεις, θα ακολουθήσει μια σύντομη, αλλά ουσιαστική, ιστορική αναδρομή στους Βλάχους.

Η λέξη *Βλάχος* χρησιμοποιήθηκε για να προσδιορίσει τους ομιλούντες την Βλάχικη γλώσσα ή τους ομιλούντες την Βλαχομογλενίτικη, ενώ τις τελευταίες δεκαετίες με την σταδιακή υποχώρηση της εν λόγω γλώσσας η λέξη επανανοηματοδοτήθηκε παραπέμποντας σε όσους προέρχονται από βλαχόφωνες οικογένειες, χωρίς απαραίτητα να γνωρίζουν ή να μιλούν τη βλάχικη. Σε κάποιες περιοχές των Βαλκανίων η λέξη *Βλάχος* σήμαινε γενικά τον Ορθόδοξο Χριστιανό, ανεξαρτήτως γλώσσας. Σύμφωνα με τον Νικόλαο Μέρτζο (2001:27) Βλάχοι ονομάζονται οι ορεσίβιοι, αλλά και εξ' αρχής αστικοί λατινόφωνοι πληθυσμοί του Αίμου, της Βαλκανικής. Για τον ενδοφυλετικό διαχωρισμό τους οι Βλάχοι συνήθιζαν να χρησιμοποιούν και άλλες ονομασίες, κυρίως τοποπροσδιοριστικές. Συγκεκριμένα, απαντώνται οι όροι Αρμάνοι ή Αρομάνοι για τους Βλάχους της Πίνδου, οι Κουτσόβλαχοι που είναι ελληνική απόδοση της τουρκικής λέξης *Κιουτσούκ βαλάχ* (= Μικροβλάχοι), δηλαδή κάτοικοι της Μικρής Βλαχίας (Θεσσαλίας) σε αντιδιαστολή με τους Μεγαλόβλαχους της Βλαχίας, *Μπουγιούκ βαλάχ*. Επιπρόσθετα, απαντάται για τους Βλάχους της περιοχής της Σερβίας και των Σκοπίων ο όρος Τσιντάρο από το λατινικό *quinqarius*, που σημαίνει λεγεωνάριος της 5^{ης} ρωμαϊκής λεγεώνας. Οι Βλάχοι της Αλβανίας³ ονομάζονται Αρβανιτόβλαχοι ή Τσομπάν, λόγω της

---

³ Ο όρος Αλβανία χρησιμοποιείται με έννοια τοπική και όχι, όπως εσφαλμένα κάποιοι θεωρούν, με εθνική χροιά.

ενασχόλησής τους με την κτηνοτροφία. Άλλες κατηγορίες είναι οι Φαρσαριώτες (από τα Φάρσαλα), οι Γραμμουστιάνοι (από την οροσειρά του Γράμμου), οι Καράβλαχοι, οι Τσίπανη, οι Μογλενίτες, οι Μαυρόβλαχοι (από το Μαυροβούνιο), οι Μπιτουλιάνοι, οι Μουζικιάροι, οι Σουρμανιώτες και οι Πριτσόβλαχοι (από τη λέξη πριτζιά που σημαίνει δυσοσμία).

Ως προς το έτυμον της λέξης *Βλάχος* η επικρατέστερη άποψη είναι ότι προέρχεται από το σλάβικο *Vlahi*. Βέβαια, κι αυτό με τη σειρά του είναι δάνειο της πρωτο-γερμανικής (με κέλτικη ρίζα) λέξης «Walha», αργότερα «Walch» ή «Welsch», με την οποία οι αρχαίοι γερμανοί προσδιόριζαν τους Ρωμαίους και γενικότερα τους λαούς που είχαν ενσωματωθεί στον ρωμαϊκό κόσμο, πολιτειακά και πολιτισμικά. Επίσης, σήμαινε τον μη Γερμανό, τον λατινόφωνο ξένο και αφορούσε όλους τους λατινοποιημένους αυτόχθονες πληθυσμούς (συνήθως Κέλτες) της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας. Μετέπειτα, η λέξη υιοθετήθηκε από τους περισσότερους λαούς που γειτνιάζαν με λατινόφωνους πληθυσμούς, κι έτσι προέκυψε η αντίστοιχη ετυμολογία από την παλαιοσλαβική λέξη *vlah*, που σημαίνει ξένος λατινόφωνος. Σαφώς, αναπτύχθηκαν και άλλες απόψεις για την ετυμολογία της λέξης όπως ότι α) προέρχεται από τον αιγυπτιακό όρο «φελάχ» που σημαίνει τον αγρότη, β) αποτελεί μετεξέλιξη της λέξης Βληχή (δωρικά βλαχά) που σημαίνει βέλασμα, γ) ορμάται από τη σύζευξη των λέξεων *valles* (=κοιλάδα) και *aqua* (=νερό), ως δείγμα της ενασχόλησης των Βλάχων με την κτηνοτροφία και την φροντίδα των ζώων και δ) έλκει την καταγωγή της από το λατινικό *villicus* που ήταν για τους Ρωμαίους ο αγρότης.

Ως πιθανή κοιτίδα των Βλάχων θεωρείται η περιοχή της Ρωμαϊκής Εγνατίας οδού, όπου και συγκεντρώνονται οι περισσότεροι βλαχόφωνοι πληθυσμοί ακόμη και σήμερα. Ως προς την καταγωγή τους παρουσιάζονται ως αυτόχθονες Έλληνες, γλωσσικώς εκλατινισμένοι από τους Ρωμαίους. Η ανάγκη αλλαγής της έως τότε ομιλούμενης γλώσσας τους κατέστη επιτακτική το 229 μ.Χ., χρονιά που οι Ιλλυριοί πολιορκούσαν το νησί της Κέρκυρας. Οι κάτοικοι της τελευταίας, μη έχοντας τι άλλο να κάνουν, στράφηκαν στους Ρωμαίους καλώντας τους σε βοήθεια. Οι Ρωμαίοι εκείνον τον καιρό βρίσκονταν σε πόλεμο με τους Καρχηδόνιους· ως εκ τούτου δεν ήταν δυνατό να στείλουν στρατό στην Κέρκυρα. Γι' αυτό στράφηκαν στους πλησιέστερους προς την Κέρκυρα πληθυσμούς, αυτούς της Βόρειας Ηπείρου και της

Αδριατικής. Όρισαν, λοιπόν, τους Βλάχους φύλακες των συνόρων της Αυτοκρατορίας με το να υπηρετούν ως μισθοφόροι στις τάξεις των ρωμαϊκών λεγεώνων (Έξαρχος, 2001: 37). Για να επέλθει όμως η συνεννόηση και να έρθει εις πέρας η εκπαίδευση, έπρεπε να υπερπηδήσουν έναν σκόπελο, ο οποίος δεν ήταν άλλος από την γλώσσα. Όπως αναφέρει και ο Λαζάρου (2005, σ. 66) *«σημειώθηκε κάποια στοιχειώδης και απλή μύηση των Ελλήνων στη Λατινική γλώσσα κατά την αναγκαστική συστράτευση Ελλήνων-Ρωμαίων προς αναχαίτιση ιλλυρικών επιδρομών και αποκατάσταση της θαλάσσιας επικοινωνίας Ελλάδος-Ιταλίας. Επήλθε δε και επαύξηση της λατινομάθειας κατά την εθελοντική βοηθητική υπηρεσία, ιδίως Ηπειρωτών»*. Μετά το πέρας του πολέμου οι Βλάχοι στράφηκαν στην κτηνοτροφία ακολουθώντας τα ρωμαϊκά στρατεύματα και τροφοδοτώντας τα με τα προϊόντα τους. Η κατάσταση τούτη συνέβαλε τόσο στην επικράτηση της νομαδικής ζωής στους Βλάχους όσο και στην παρατεταμένη χρήση της λατινικής γλώσσας.

3. Το κλίμα

Το κλίμα της Βλάστης είναι ηπειρωτικό. Το χειμώνα η θερμοκρασία συχνά πέφτει υπό το μηδέν και χιονίζει για αρκετό χρονικό διάστημα. Το καλοκαίρι επικρατεί σχετική ζέστη το πρωί και δροσιά από το απόγευμα και πέρα. Λογικό είναι ότι τα κλιματολογικά αυτά δεδομένα επηρέασαν και διαμόρφωσαν τα ιδιαίτερα πολιτισμικά χαρακτηριστικά της περιοχής, όπως για παράδειγμα τους χορούς και την ενδυμασία των εκεί διαβιούντων.

4. Η Ενδυμασία

4.1 Η γυναικεία.

Η ενδυμασία των γυναικών της Βλάστης ήταν αρχοντική και εντυπωσιακή.

Γυναικεία ενδυμασία

Εσωτερικά ρούχα φορούσαν ένα βελούδινο μεταξωτό φόρεμα (από πελούζι ή γυαλισμένη Βιεννέζικη μεταξόστοφα) με μανικωτό μπούστο και φαρδιά μακριά φούστα. Από πάνω φορούσαν την πόλκα, συνήθως χρυσοκέντητη, όπου στην πλάτη απεικονίζονταν ο δικέφαλος αετός του

Βυζαντίου. Πάνω από το φόρεμα ζώνονταν την ποδιά, στην οποία κεντούσαν για λουλούδια ή διάφορα βυζαντινά θέματα. Στη μέση φορούσαν ζώνη είτε σπονδυλωτή με κλειδώματα χρυσά ή μαλαματένια είτε χρυσοκέντητη με χρυσή ή ασημένια πόρπη. Τέλος, υπήρχε ο κεφαλόδεσμος, μεταξωτός με Τυρναβίτικα κουκάκια.

Η γυναικεία όμως ενδελείχεια, δεν σταματούσε εκεί. Αντιθέτως, φρόντιζαν επιμελώς και για το τι θα κρεμάσουν στο στήθος τους, καθώς αυτό αποτελούσε έναν ακόμη τρόπο επίδειξης του πλούτου τους. Για το λόγο αυτό φορούσαν φλουριά, κατά προτίμηση δυσεύρετα, και ποικιλία χρυσαφικών.

Η γυναικεία ενδυμασία της ηλικιωμένης αρχόντισσας ήταν διαφορετική. Αποτελούνταν από α) το μακρύ βαμβακερό φόρεμα (χρώματος μαύρου), β) το «τσιπούνι», αμάνικο μάλλινο μαύρο επενδύτη με βυσσινί κεντήματα στο γιακά, γ) την ποδιά, που ήταν μεταξωτή, μαύρη και στο τελειώμά της έφερε δαντέλα και δ) την αμάνικη κάπα με φλόκο εσωτερικά και κεντήματα από κόκκινα σιρίτια στην πλάτη, η οποία λόγω καιρικών συνθηκών ήταν μάλλινη και χοντρή. Το κεφάλι τους καλυπτόταν από τη «σιούρκα», ένα διπλό μαντήλι όπου το δεύτερο (μαύρου χρώματος, μεγάλο και με κρόσσια) τυλιγόταν σε σχήμα πύργου πάνω από το πρώτο.

4.2 Η αντρική

Η αντρική ενδυμασία της Βλάστης αποτελούνταν από λευκό βαμβακερό ή μάλλινο λεπτό σώβρακο και πάνω απ' αυτό έμπαιναν, στο ύψος του γονάτου από την έξω

Ανδρική ενδυμασία.

πλευρά της κνήμης, καλτσοδέτες μαύρες με φούντες. Εσωτερικά φορούσαν αμάνικο πουκάμισο που κατέληγε σε πολύπτυχη κοντή φουστανέλα. Πάνω από αυτό φορούσαν μαύρο βελούδινο πουκάμισο και από πάνω το «τσιπούνι», ένα λευκό υφαντό που κατέληγε σε πιέτες. Στη μέση έφεραν

ζωνάρι από μαύρο ατλάζι και στο κεφάλι σκούφο μαύρο από μάλλινο λεπτό ύφασμα ή από μαύρο βελούδο. Τέλος, στα πόδια φορούσαν τσαρούχια μαύρα με φούντες.

5. Μελωδίες και όργανα.

Οι μελωδίες των χορών της Βλάστης είναι αργόσυρτες, με βαρύ ύφος, απόρροια όσμωσης ορισμένων παραγόντων:

- του υψομέτρου, μιας και πάνω από 1.000 μέτρα η πρόσληψη οξυγόνου είναι χαμηλότερη, πράγμα που σημαίνει επιβάρυνση για τον οργανισμό σε περιπτώσεις έντονης δραστηριότητας,
- των κλιματολογικών συνθηκών, καθώς λόγω ψύχους αναγκάζονται οι κάτοικοι να ντύνονται με ρούχα που τα υλικά τους ήταν βαριά και χοντρά,
- της λαβής των περισσότερων χορών (αγκαζέ),
- του τραχέως εδάφους.

Τα όργανα που χρησιμοποιούνταν, και εξακολουθούν να χρησιμοποιούνται στα γλέντια τους, είναι τα χάλκινα· δηλαδή το κλαρίνο, οι τρομπέτες, το(τα) τρομπόνι(α) και τα κρουστά. Με την εμφάνισή τους οι μπάντες αυτές αφομοίωσαν το ήδη υπάρχον παραδοσιακό μουσικό ρεπερτόριο προσδίδοντάς του ταυτόχρονα μια νέα εντοπιότητα. Αναλυτικότερα, οι σκοποί που μέχρι πρότινος είχαν τραγουδί, με την επικράτηση των χάλκινων στην περιοχή σταμάτησαν να τραγουδιούνται, διότι τα χάλκινα παρήγαγαν πολύ δυνατό ήχο και δεν μπορούσε να συνυπάρξει η ανθρώπινη φωνή. Αυτός είναι ο λόγος που όλοι σκοποί της Βλάστης δεν έχουν λόγια. Επιπρόσθετα, η χρήση των χάλκινων επηρέασε τη σύνθεση-δημιουργία των νέων μελωδιών. Επειδή τα συγκεκριμένα όργανα καλύπτουν μόνο μια οκτάβα δεν μπορούσαν πλέον οι έχοντες το χάρισμα της δημιουργίας να συνθέσουν μουσικά κομμάτια που χρειάζονταν περισσότερες οκτάβες.

Οι κομπανίες των χάλκινων πνευστών είναι ένα μουσικό φαινόμενο, που έκανε την εμφάνιση του στον ελλαδικό χώρο κατά τη διάρκεια του νεοσύστατου ελληνικού κράτους. Ειδικότερα, με τη συγκρότηση τακτικού στρατού στο Ναύπλιο ιδρύθηκε και στρατιωτική μπάντα χάλκινων πνευστών υπό την εποπτεία του γερμανικής καταγωγής Ernst Mangel. Πώς όμως εισήχθησαν τα χάλκινα στο χώρο της Μακεδονίας και τροποποίησαν τη σύνθεση των προϋπαρχόντων μουσικών συνόλων; Ο Σίμωνας Καράς πιστεύει ότι τα όργανα αυτά «ξεπήδησαν» μέσα από τις ελληνικές μπάντες που είχαν δημιουργήσει οι ελληνικές αστικές κοινότητες της Μακεδονίας για λόγους γοήτρου έναντι των αλλογενών και αλλόθρησκων. Ετέρα άποψη θέλει η

διάδοσή τους να έγινε δια μέσου των πλουσίων Ελλήνων μεταναστών στη Βιέννη, οι οποίοι για τα γλέντια τους στη θετή τους πατρίδα καλούσαν μουσικούς από την Ελλάδα οδηγώντας με τον τρόπο αυτό στη γνωριμία των Ελλήνων μουσικών με τα χάλκινα πνευστά, τα οποία και εισήγαγαν εν τέλει στη χώρα μας. Άλλοι πάλι ισχυρίζονται ότι πέρασαν στη Μακεδονία από τις τουρκικές μπάντες γύρω στο 1870.

6. Οι χοροί

1. Νυφιάτικος:

Είναι χορός του γάμου και χορεύεται από τη νύφη αμέσως μετά τη στέψη. Υπήρχε περίπτωση να χορευτεί και στα πανηγύρια από τη νύφη, όταν σε μια οικογένεια ένας γάμος έχει γίνει πρόσφατα.

- ΓΑΓΑΓΑΓΑ
- Λαβή $\underline{\underline{\quad}}$
- ΑΚ
- Μουσικό Μέτρο (στο εξής Μ.Μ.) $4/4$ ($2/4+2/4$) και ($2/4+1/4+1/4$)
- Ταχύτητα εκτέλεσης (στο εξής Τ.Ε.) 44 ♩ (L)

$\underline{\underline{1}}$	$\underline{\underline{2}}$	$\underline{\underline{3}}$	$\underline{\underline{4}}$	$\underline{\underline{5}}$	$\underline{\underline{6}}$
♩ ♩	♩ ♩	♩ ♩	♩ ♪ ♪	♩ ♪ ♪	♩ ♪ ♪
1 2	3 4	5 6	7 8 9	10 11 12	13 14 15
$\delta \approx$ $\alpha \approx$	$\alpha \approx$ $\delta \approx$	$\delta \approx$ $\alpha \approx$	$\alpha \approx$ $\delta \approx$ $\alpha \approx$	$\delta \approx$ $\alpha \approx$ $\delta \approx$	$\alpha \approx$ $\delta \approx$ $\alpha \approx$
$\Rightarrow$ $-/-$	$\curvearrowright$ $-/-$	$\Rightarrow$ $-/-$	$\nearrow$ $\nearrow$ $\nearrow$	$\nearrow$ $\nearrow$ $\nearrow$	$\nearrow$ $\nearrow$ $\nearrow$
$\nearrow$	$\nearrow$	$\nearrow$	$\nearrow$	$\nearrow$	$\nearrow$

2. Λούκας ή Καπετάν Λούκας:

Ο χορός προέρχεται από το ιστορικό τραγούδι που αναφερόταν στη δράση του Καπετάν-Λούκα (Λούκας Κόκκινος) από το χωριό Αγ. Γεώργιος Γρεβενών στη διάρκεια του Μακεδονικό Αγώνα.

- ΑΑΑ/ΓΓΓ
- Λαβή W

- AK
- M.M.: 4/4 (2/4+2/4) και (2/4+1/4+1/4)
- T.E.: 45 ♩ (L)

W 1			W 2			W 3			W 4		W 5			W 6	
♩	♩	♩	♩	♩	♩	♩	♩	♩	♩	♩	♩	♩	♩	♩	♩
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
$\delta \approx$	$\alpha \approx_{14}$	$\delta \approx$	$\alpha \approx$	$\delta \approx$	$\alpha \approx$	$\delta \approx$	$\alpha \approx / \delta 8$	$\delta \approx$	$\alpha \approx$	δ^v_{14}	Επανάληψη του W 3			Επανάληψη του W 4	
$\Rightarrow$	-/-	$\nearrow$	$\curvearrowright$	$\Rightarrow$	$\curvearrowright$	$\Uparrow$	$\Uparrow$	$\Downarrow$	$\Uparrow$						
$\uparrow$	$\uparrow$	$\nearrow$	$\nearrow$			$\uparrow$			$\uparrow$		$\uparrow$			$\uparrow$	

3. Της Πεθεράς ή Μπεράτι της Πεθεράς:

Είναι χορός του γάμου, στον οποίο η πεθερά χορεύει πρώτη. Συνήθως ακολουθούσε αμέσως μετά τον χορό της Νύφης.

- ΓΑΓΑΓΑΓΑ
- Λαβή W
- AK
- M.M. 7/8 (3/8+1/4+1/4)
- T.E. 44 ♩ (L)

W 1			W 2		
$\text{♩} \cdot$	♩	♩	$\text{♩} \cdot$	♩	♩
1	2	3	4	5	6
$\delta \approx$	$\alpha \approx$	$\delta \approx$	$\alpha \approx$	$\delta \approx$	$\alpha \approx$
$\Rightarrow$	$\nearrow$	$\Rightarrow$	$\curvearrowright$	$\Rightarrow$	$\curvearrowright$
$\uparrow$	$\uparrow$	$\nearrow$	$\nearrow$		

4. Βαρύ Τσάμικο:

Είναι αντρικός χορός, όπου ο πρωτοχορευτής εντός του μουσικού μέτρου των 3/4 πραγματοποιεί διάφορες φιγούρες (στροφές, χτυπήματα, άρσεις, πετάγματα). Οι υπόλοιποι ακολουθούν τον πρώτο όταν αυτός εκτελεί προχωρητικές κινήσεις. Ο σκοπός είναι αργός και γι' αυτό προφανώς ονομάστηκε έτσι ο χορός. Πολύ

σημαντική είναι η συμμετοχή του κλαριτζή, ο οποίος ανάλογα με τα πατήματα του πρωτοχορευτή αλλάζει το παίξιμό του.

5. Μουρίκι (Τσάμικο):

Ο χορός πήρε το όνομά του από το ομώνυμο βουνό, στο οποίο είναι χτισμένο το χωριό της Βλάστης, το Μουρίκι.

- ΑΑΑΓΓΓ
- Λαβή W
- ΑΚ
- Μ.Μ. 3/4 (3/16+1/16+1/4+1/4) και (2/4+1/4)
- Τ.Ε. 56 ♩ · (L)

W 1				W 2				W 3				W 4		W5		W6	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
α≈	δ ₁₄ ^v	α≈	δ≈	Όπως το W1				Όπως το W1				(δ≈)α1	α≈	(α≈)δ1	δ≈	Όπως το W4	

W 7		W 8			
19	20	21	22	23	24
δ≈	δ _v -/α8	α≈	δ ₁₅ ^v	α≈	δ≈

6. Κωνσταντάκης:

Είναι το γνωστό ηπειρώτικο τραγούδι «Ο Κωνσταντάκης», που χορεύεται με τις κινήσεις του Ζαγορίσιου.

7. Μπεράτι:

Είναι σκοπός ευρέως διαδεδομένος σε όλες τις περιοχές της Ηπείρου, της Θεσσαλίας και της Δυτικής Μακεδονίας.

- ΑΑΑΓΓΓ
- Λαβή W
- ΑΚ
- Μ.Μ. 7/8 (3/8+1/4+1/4)
- Τ.Ε. 47 ♩ · (L)

W 1			W 2		
♩ ·	♩	♩	♩ ·	♩	♩
1	2	3	4	5	6
δ≈	α≈	δ≈	α≈	δ≈	α≈
⇨	↗	⇨	↻	⇨	↻
↑	↑	↗		↗	

8. Μάης:

Είναι γυναικίος χορός, που τον χόρευαν την ημέρα της Πρωτομαγιάς. Στη συνείδηση των κατοίκων της Βλάστης ήταν ο χορός ήταν άρρηκτα συνδεδεμένος με περιεχόμενο της πρωτομαγιάτικης γιορτής θεωρώντας ότι οι κινήσεις του παριστάνουν τη ζωντάνια και τον παλμό της φύσης.

- ΓΓΓ
- Λαβές M, ↗, ↻
- ΑΚ
- Μ.Μ.: 4/4 (2/4+1/4+1/4)
- Τ.Ε.: 74 ♩ (Ad)

M 1		M 2		3		4		M 5		M 6	
1	2 3	4	5 6	7	8 9	10	11 12	13	14 15	16	17 18
$\delta \simeq$	$\alpha \simeq \delta \simeq$	$\alpha \simeq$	$\delta \simeq \alpha \simeq$	$\delta \simeq$	$\alpha \simeq / \delta 2 \delta \simeq$	$\alpha \simeq$	$\delta \simeq / \alpha 8 \alpha \simeq$	$\delta \simeq$	$\alpha \simeq \delta \simeq$	$\alpha \simeq$	$\delta \simeq / \alpha 8 \alpha \simeq$

9. Χασάπικος:

Είναι διμερής διαδοχής φόρμα χορού, δηλαδή αποτελείται από δυο μέρη όπου το ένα διαδέχεται το άλλο χωρίς όμως να εναλλάσσονται μεταξύ τους, και χορεύεται μόνο από άντρες. Ο χορός ξεκινά αργά ενώ στο δεύτερο μέρος ο ρυθμός γίνεται πιο γρήγορος.

- ΑΑΑ
- Λαβή T
- ΑΚ
- Μ.Μ. α' μέρος 4/4 (2/4+2/4), β' μέρος 2/4 (1/4+1/4) και (1/4+1/8+1/8)
- Τ.Ε. α' μέρος 44 (L), β' μέρος 65 (Ad)

Α' Μέρος

T 1		T 2		T 3	
					
1	2	3	4	5	6
δ≈	α≈	δ≈ (δ≈)α3	α≈ (α≈) δ3		
					
					

Β' Μέρος

T 1		T 2		T 3		
						
1	2	3	4	5	6	7
$\delta \approx$	$\alpha \approx 15$	$\delta : \alpha$	$\cap \delta / \alpha 8$	$\alpha \approx$	$\delta \approx 15$	α
	-/-				-//-	
						

10. Οι Συντρόφισσες:

Γυναικείος χορός που τον χόρευαν οι ελεύθερες κοπέλες. Είναι ίδιος με το Μπεράτι της Πεθεράς με μόνη διαφορά ότι η λαβή είναι .

- ΓΓΓ
- Λαβή

- AK
- M.M. 7/8 (3/8+1/4+1/4)
- T.E. 47 $\text{♩} \cdot$ (L)

$\text{♩} \cdot$ 1			$\text{♩} \cdot$ 2		
1	2	3	4	5	6
$\delta \simeq / \alpha 8$	$\alpha \simeq / \delta 2$	$\delta \simeq$	$\alpha \simeq$	$\delta \simeq$	$\alpha \simeq$
$\Rightarrow$	$\nearrow$	$\nearrow$	$\curvearrowright$	$\Rightarrow$	$\curvearrowright$
$\nearrow$			$\nearrow$		

11. Τρανός Χορός:

Εθιμικός χορός που χορεύεται σε τρεις περιπτώσεις· στο γάμο, του Αγίου Παντελεήμονος και στις 15 Αυγούστου. Θεωρείται ο αντιπροσωπευτικότερος χορός της Βλάστης, καθώς η πραγματοποίησή του στεκόταν, και εξακολουθεί να στέκεται, αφορμή να συγκεντρωθούν οι απανταχού Βλατσιώτες στο χωριό για να τον χορέψουν. Ο Τρανός χορός δηλαδή ανασυγκροτούσε και εξακολουθεί να το πράττει, έστω και προσωρινά, την κοινότητα της Βλάστης. Λόγω της σπουδαιότητάς του αυτής, του αποδόθηκε τελετουργικός ρόλος, που συνεπάγεται την ύπαρξη συγκεκριμένης εθιμοτυπίας. Τούτο απεικονίζεται στη διάταξη των χορευτών. Πρώτοι μπαίνουν οι άντρες με σειρά ηλικιακή, όπου κι εκεί πάλι υπάρχει εσωτερικός διαχωρισμός· προηγούνται αυτοί που θεωρούνται «διακεκριμένοι» από το σύνολο της κοινότητας.

- ΑΑΑΓΓΓ
- Λαβή $\text{♩} \cdot$
- AK
- M.M. 7/8 (3/8+1/4+1/4)
- T.E. 40 $\text{♩} \cdot$ (L)

$\text{♩} \cdot$ 1			$\text{♩} \cdot$ 2		
1	2	3	4	5	6
$\alpha \simeq$	$\delta \simeq$	$\alpha \simeq$	$\delta \simeq / \alpha 8$	$\alpha \simeq / \delta 5$	$\delta \simeq$
$\curvearrowright$	$\Rightarrow$	$\curvearrowright$	$\Rightarrow$	$\nearrow$	$\nearrow$
$\nearrow$			$\nearrow$		

Εναλλακτικά στο $\neq 2$ μπορούμε

$\neq 2$	
	
4	5
$\delta \approx$	α^v
	
	

12. Μάνα μου τα λουλούδια μου:

Πατινάδα γάμου της ευρύτερης περιοχής της Κοζάνης. Ακούγεται στο σπίτι της νύφης, κατά τον αποχαιρετισμό των συγγενών της και σαν συνοδευτικό όταν πηγαίνει η νύφη στην εκκλησία.

13. Χορταράκια:

- AAA/ΓΓΓ
- Λαβή Μ στο α' μέρος και W στο β' μέρος.
- ΑΚ
- Μ.Μ.: α μέρος $7/8$ ($3/8 + 1/4 + 1/4$), β μέρος $3/4$ ($2/4 + 1/4$)
- Τ.Ε. 44 (L)

Α' μέρος (* 4 φορές)

M 1			M 2			M 3			M 4		
											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
$\delta \approx$	$\alpha \approx$	$\delta \approx$	$\alpha \approx$	$\delta \approx$	$\alpha \approx$	$\delta \approx$	$\alpha \approx / \delta 2$	$\delta \approx$	$\alpha \approx$	$\delta \approx / \alpha 2$	$\alpha \approx$
											
											

Β' μέρος (* 2 φορές)

W 1		W 2		W 3		W 4		W 5		W 6		W 7		W 8	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
$\delta \simeq$	$\alpha \simeq$	$(\alpha \simeq) \delta 3$	$\delta \simeq$	$(\delta \simeq) \alpha^v$	$\alpha \simeq$	δ	$(\delta \simeq) \alpha 3$	$\alpha \simeq$	$\delta \simeq$	$\alpha \simeq$	$(\alpha \simeq) \delta 3$	$\delta \simeq$	$\alpha \simeq$	$(\alpha \simeq) \delta 1$	$(\alpha \simeq) \delta 4^v$

14. Ζαχαρούλα:

Είναι ελεύθερος χορός. Η ονομασία του προήλθε από το ομώνυμο τραγούδι.

- ΑΓ
- Ελεύθερα στο χώρο.
- Μ.Μ.: 2/4 (1/8+1/8+1/4)
- Τ.Ε. 68 (Ad)

1			2		
1	2	3	4	5	6
$\delta \simeq$	α^v_{15}	$\delta \simeq$	$\alpha \simeq$	δ^v_{15}	$\alpha \simeq$

Επεξηγηματικός Πίνακας

Λαβές

M = Χέρια κάτω.

W = Λαβή από τις παλάμες με λυγισμένους τους αγκώνες.

 = Λαβή αγκαζέ.

 = Τα χέρια πηγαίνουν προς τα πίσω.

 = Τα χέρια έρχονται στην πρόταση.

Ταχύτητα εκτέλεσης

Gr = 20-40 (grave)

L = 41 – 60 (largo)

La = 61 – 66 (lento)

Ad = 67 – 76 (Adagio)

An = 77 – 108 (andante)

Mo = 109 – 120 (Moderato)

Σύμβολα για τις κινήσεις

δ = Δεξί πόδι.

α = Αριστερό πόδι.

Αριθμοί κινήσεων

1= Άρση του ποδιού εμπρός ψηλά, με λυγισμένο γόνατο.

2= Άρση του ποδιού εμπρός χαμηλά, με το γόνατο λυγισμένο.

3= Άρση του ποδιού εμπρός ψηλά σταυρωτά, με το γόνατο λυγισμένο.

4= Άρση του ποδιού εμπρός χαμηλά σταυρωτά, με το γόνατο λυγισμένο.

5 = Άρση του ποδιού εμπρός χαμηλά με το γόνατο τεντωμένο.

6= Άρση του ποδιού στο πλάι, με το γόνατο τεντωμένο.

7= Άρση του ποδιού στο πλάι, με το γόνατο λυγισμένο.

8= Άρση του ποδιού πίσω, λυγισμένο, στο ύψος του άλλου γόνατος ή κνήμης.

9= Άρση του ποδιού πίσω, σταυρωτά, στο ύψος του άλλου γόνατος ή κνήμης. 10

10= Εκβολή στα δάχτυλα, χωρίς βάρος, δίπλα στα δάχτυλα του άλλου ποδιού.

11= Εκβολή στα δάχτυλα, χωρίς βάρος, δίπλα στην πτέρνα του άλλου ποδιού.

12= Χτύπημα του ποδιού κάτω στο σημείο που βρίσκεται.

13= Πάτημα του ποδιού στην προηγούμενη θέση στήριξης.

14= Σύμφωνα με την κατεύθυνση κίνησης πάτημα του ποδιού πίσω από την πτέρνα του ποδιού στήριξης.

15= Σύμφωνα με την κατεύθυνση κίνησης πάτημα του ποδιού πίσω στην καμάρα του ποδιού στήριξης.

$\delta : \alpha$ = Ταυτόχρονη στήριξη και στα δύο πόδια.

(δ) α ?= Πάτημα δεξιού και με στήριξη σ' αυτό άρση αριστερού ανάλογα με το νούμερο που αναγράφεται.

(α) δ ?= Πάτημα αριστερού και με στήριξη σ' αυτό άρση δεξιού ανάλογα με το νούμερο που αναγράφεται.

Ποιότητα κίνησης

$\sim$ = Σουστάρισμα.

$\cap$ = Πηδώ.

$\vee$ = Πάτημα με μύτη.

$-$ = Πάτημα με όλο το πέλμα.

$\wedge$ = Πάτημα με φτέρνα.

$\top$ = Κάμψη γόνατος.

Κατευθύνσεις

⇒ = Προς τα δεξιά.

⇐ = Προς τ' αριστερά.

-//- = Επί τόπου.

-/- = Κλείσιμο.

↗ = Διαγώνια εμπρός δεξιά.

↘ = Διαγώνια πίσω δεξιά.

↖ = Διαγώνια εμπρός αριστερά.

↙ = Διαγώνια πίσω αριστερά.

↑ = Μπροστά.

↓ = Πίσω.

↪ = Σταύρωμα του αριστερού ποδιού προς τα δεξιά πάνω από το δεξί.

↩ = Σταύρωμα του αριστερού ποδιού προς τα δεξιά πίσω από το δεξί.

↫ = Σταύρωμα του δεξιού ποδιού προς τ' αριστερά πάνω από το αριστερό.

↬ = Σταύρωμα του δεξιού ποδιού προς τ' αριστερά πίσω από το αριστερό.

Κατευθύνσεις σώματος

↑ = Μέτωπο στο κέντρο του κύκλου.

↗ = Μέτωπο με λοξή κατεύθυνση προς τη φορά του κύκλου (προς τα δεξιά).

→ = Μέτωπο με κατεύθυνση προς τη φορά του κύκλου (προς τα δεξιά).

↖ = Μέτωπο με λοξή κατεύθυνση αντίθετα της φοράς του κύκλου (προς τ' αριστερά)

← = Μέτωπο με κατεύθυνση αντίθετα της φοράς του κύκλου (προς τ' αριστερά).

Σύμβολα για το φύλο και τη σχηματική διάταξη των χορευτών

ΑΑΑ = Μόνο από άνδρες.

ΓΓΓ = Μόνο από γυναίκες.

ΑΑΑΓΓΓ = Στην αρχή οι άντρες και στη συνέχεια οι γυναίκες.

ΑΑΑ/ΓΓΓ = Στην αρχή οι άντρες και στη συνέχεια οι γυναίκες χωρίς να πιάνεται ο τελευταίος άντρας με την πρώτη γυναίκα.

ΑΚ = Ανοικτός κύκλος.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

Αλεξιάκης Ελευθέριος,

- 2006, *Ταυτότητες και ετερότητες: Σύμβολα, συγγένεια, κοινότητα στην Ελλάδα-Βαλκάνια*, εκδ. Δωδώνη, Αθήνα.
- 2009, *Οι Βλάχοι του Μετζίτιέ και η ειρωνεία της ιστορίας: Μια εθνογραφία του μη προβλέψιμου*, εκδ. Δωδώνη, Αθήνα.

Βαρβαρούσης Ιωάννης,

2006, *Μπλάτση: Η ιστορική κοινότητα Βλάστης της Δυτικής Μακεδονίας*, εκδ. Ερωδιός, Αθήνα.

Βακαλόπουλος Απόστολος,

1989, *Πηγές της ιστορίας της Μακεδονίας 1354-1833*, εκδ. Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, Θεσ/κη.

Βέλκος Γρηγόριος,

2005, *Η Σελίτσα και η περιοχή της στο Μακεδονικό Αγώνα*, εκδ. ,Θεσ/κη.

Βίττη Ευαγγελία,

1999, *Βλάτσι (ή Βλάτση): Τόπος καταφυγής και αφετηρία Μοσχοπολιτών*, εκδ. Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, Θεσ/κη.

Βίττης Φώτιος,

1981, *Σταχυολογήματα: λαογραφικά, παραδοσιακά, θρυλικά, εκκλησιαστικά, αρχαιολογικά, ιστορικά της Βλάστης και της Επαρχίας Εορδαίας*, εκδ. ιδίου, Πτολεμαΐδα.

Βούρη Σοφία,

1994, *Πηγές για την ιστορία της Μακεδονίας: πολιτική και εκπαίδευση 1875-1907*, εκδ. Παρασκήνιο, Αθήνα.

Έξαρχος Γιώργος,

- 1985, *Παραμύθια των Βλαχόφωνων Ελλήνων*, εκδ. Αργονάυτης, Αθήνα.
- 2001, *Μπλάτσι: Η εύανδρος πολίχνη της Μακεδονίας*, εκδ. Π.Χ. Μπασδάρας Α.Ε., Θεσ/κη.

Λαζάρου Αχιλλέας,

2005, *Οι Βλάχοι της Ελλάδος διαχρονικά και διεπιστημονικά*, στο Ρ. Λ.-Π. Αχ. Λαζάρου *Οι Ελληνογενείς Βλάχοι* (σσ. 9-236), εκδ. Λογοθέτης, Αθήνα.

Μέρτζος Νικόλαος,

2001, *Αρμάνοι, οι Βλάχοι: Πρώτοι στ' άρματα και στα τάματα στα γρόσια και στα γράμματα*, εκδ. Ρέκος, Θεσ/κη.

Σακελλάρης Τρύφωνας,

1983, *Αρχαία ιστορία της περιοχής Εορδαίας*, Πτολεμαΐδα.

Διαδικτυακές πηγές

<http://www.vlasti.gr/>

<http://hggiken.pblogs.gr/2011/10/h-agnwsth-profhteia-toy-patrokosma-sthn-blasth.html>

<https://www.google.gr/> ενδυμασία Βλάστης.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΑΤΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Όνοματεπώνυμο : Καρεπίδης Ιωακείμ
Ημερομηνία γέννησης : 16/03/81
Τόπος καταγωγής : Πτολεμαΐδα
Τόπος διαμονής : Αργυρούπολη Αττικής
Οδός : Αναξαγόρα 7
Τ. Κ : 16451
Τηλ. Επικοινωνίας : 6983522813
e-mail : karepidisioakeim@yahoo.gr

ΣΠΟΥΔΕΣ

2012-Σήμερα

Μεταπτυχιακό

Πανεπιστήμιο: Ε.Κ.Π.Α.

Σχολή: Φιλοσοφική

Τμήμα: Φιλολογία

Τομέας: Βυζαντινής Φιλολογίας και Λαογραφίας

Υποτομέας: Λαοογραφία

1999 – 2003

Πτυχίο

Πανεπιστήμιο: Ε.Κ.Π.Α.

Σχολή: Τ.Ε.Φ.Α.Α.

Βαθμός : Λίαν Καλώς

Ειδικότητα: Ελληνικοί Παραδοσιακοί Χοροί.

Βαθμός : Άριστα

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ως γυμναστής

- 2007- 2008   Αθλητικός Οργανισμός Δήμου Αργυρούπολης, μέσω
του προγράμματος Μαζικός Αθλητισμός της Γ.Γ.Α.
- 2006 -2007   Αθλητικός Οργανισμός Δήμου Ηλιούπολης, μέσω
του προγράμματος Μαζικός Αθλητισμός της Γ.Γ.Α.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ως Χοροδιδάσκαλος

- 2011- σήμερα   Πολιτιστικός Σύλλογος Αργυρούπολης «Η ΧΟΡΟΕΚΦΡΑΣΗ».
- 2007- σήμερα   Στον Ι.Ν. Αγίας Βαρβάρας Αργυρούπολης.
- 2007- 2008   Αθλητικός Οργανισμός Δήμου Αργυρούπολης, μέσω του
προγράμματος Μαζικός Αθλητισμός της Γ.Γ.Α.
- 2006- 2012   Ένωση Ποντίων Αργυρούπολης.
- 2006- 2008   Αθλητικός Οργανισμός Δήμου Ηλιούπολης, μέσω του
Προγράμματος Μαζικός Αθλητισμός της Γ.Γ.Α.
- 2005-2006   6ο δημοτικό σχολείο Αργυρούπολης.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

2003, *Χορευτικές φόρμες στον Πόντο: Μορφολογική Προσέγγιση – Μορφολογική Ανάλυση*, Αθήνα.

Βαθμός: 100 (Άριστα)

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

1. **Καρεπίδης Ιωακείμ**, Εθνική Αποκριά, *Αστυνομική Ανασκόπηση* τεύχος 283 (Ιανουάριος 2014), σελ. 114-115.
2. **Καρεπίδης Ιωακείμ**, Λαογραφία Καθαροδευτέρας, *Αστυνομική Ανασκόπηση* τεύχος 283 (Ιανουάριος 2014), σελ. 113.

3. Τυροβολά Βασιλική- **Καρεπίδης Ιωακείμ**-Κάρδαρης Διονύσιος, Ποντιακοί Χοροί: Παρελθόν και Παρόν. Συγκριτική Μορφολογική Προσέγγιση, *Ηαρε τόμος 5 (2)* (30 Σεπτεμβρίου 2007), 240 – 263.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

1. **Καρεπίδης Ιωακείμ**, Πρωτομαγιά: αργία, απεργία ή παράδοση;, *Ο Παλμός της Γλυφάδας αριθμ. Φύλλου 1089* (26 Απριλίου 2014), σελ. 10.
2. **Καρεπίδης Ιωακείμ**, Λαογραφική Πασχαλιά, *Ο Παλμός της Γλυφάδας αριθμ. Φύλλου 1088* (19 Απριλίου 2014), σελ. 9.
3. **Καρεπίδης Ιωακείμ**, Καθαροδευτέρα, *Ο Παλμός της Γλυφάδας αριθμ. Φύλλου 1081* (01 Μαρτίου 2014), σελ. 10.
4. **Καρεπίδης Ιωακείμ**, Θεοφάνεια και Λαογραφία, *Ο Παλμός της Γλυφάδας αριθμ. Φύλλου 1074* (11 Ιανουαρίου 2014), σελ. 11.
5. **Καρεπίδης Ιωακείμ**, Λαογραφία των Χριστουγέννων, *Ο Παλμός της Γλυφάδας αριθμ. Φύλλου 1073* (04 Ιανουαρίου 2014), σελ. 10.

ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΟ ΣΕ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥΣ ΤΟΜΟΥΣ

1. **Καρεπίδης Ιωακείμ** (υπό έκδοση), *Η Καμπάνα του Πόντου: Λαογραφική-Εννοιολογική προσέγγιση*, *Αρχαίον του Πόντου τόμος 55*.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΑΤΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Όνοματεπώνυμο : Καρεπίδης Παρασκευάς
Ημερομηνία γέννησης : 29/01/91
Τόπος καταγωγής : Πτολεμαΐδα
Τόπος διαμονής : Αργυρούπολη Αττικής
Οδός : Αναξαγόρα 7
Τ. Κ : 16451
Τηλ. Επικοινωνίας : 6975107792
e-mail : pariskarepidis@hotmail.com

ΣΠΟΥΔΕΣ

2008 – 2012

Πτυχίο

Πανεπιστήμιο: Ιωαννίνων

Σχολή: Φιλοσοφική

Τμήμα: Ιστορίας και Αρχαιολογίας

Βαθμός : Λίαν Καλώς

Ειδικότητα: Ιστορικό

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

2014-2015 Εξάμηνη διδασκαλία σε φροντιστήριο Μέσης Εκπαίδευσης, μέσω voucher.
2012-2013 Αρχαιολογικές ανασκαφές στην περιοχή του Αμυνταίου.
2011- 2012 Βυζαντινό μουσείο Ιωαννίνων. 8^η Εφορία. (Πρακτική)

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

2015 Έρευνα την ιστορία και τους χορούς της Βλάστης.

2014-2015 Συμμετοχή σε επιτόπια έρευνα διπλωματικής εργασίας.